

Miessakit ry

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta (VN5472020)

Miessakit ry kiittää oikeusministeriötä (OM) lausuntopyyntöstä. Lausunto on annettu pyydetyn mukaisesti vastaamalla sähköisessä lausuntopalvelussa esitettyihin kysymyksiin.

Onko naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijalle mielestänne tarvetta?

Väkivallan osallisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi ja väkivallan vähentämiseksi Suomeen tarvitaan riippumatonta väkivaltaraportoijaa. Väkivaltailmiön, väkivaltaisuutta aiheuttavien tekijöiden ja väkivallan ehkäisykeinojen laaja-alainen ymmärtäminen on välttämätöntä, kun tavoitellaan juurtuvaa muutosta.

Väkivalta on varsin traumatisoiva kokemus kaikille sen osapuolille. Samalla on tärkeää ymmärtää, että väkivaltakokemusten heijastevaikutukset ulottuvat myös väkivaltaproblematiikkaa käsitteleviin viranomaisiin ja päättäjiin. Traumatisoivuus voi heikentää viranomaistyön ja väkivaltapolitiikan riippumattomuutta. Tämä näyttää olevan yksi keskeinen tekijä siinä, ettei Suomessa vielä kyetä huomioimaan väkivaltaproblematiikkaa kokonaisvaltaisesti. Merkittävä osa väkivaltailmiöön liittyvistä osa-alueista jää varsin vähäiselle tarkastelulle tai kokonaan sen ulkopuolelle, mikä on johtanut vaikeuksiin vähentää väkivaltaa. Maassamme tarvitaan riippumatonta raportoijaa, jonka edellytetään huomioivan ilmiö kokonaisvaltaisesti kaikki osatekijät huomioiden.

Koska yhdenvertaisuusvaltuutettu on ”itsenäinen ja riippumaton viranomainen, joka edistää yhdenvertaisuutta ja puuttuu syrjintään”, voisi Suomessa tapahtuvasta väkivallasta raportoiminen soveltua osaksi tämän tehtäviä. Sen sijaan vain naisiin kohdistuvasta väkivallasta raportoiminen ei yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävään sovi. Olisi yhdenvertaisuus- ja myös tasa-arvoperiaatteen vastaista jättää miehiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan raportointi tehtävän ulkopuolelle.

Kuten oikeusministeriön luonnoksesta käy ilmi, koskettaa väkivallan kokeminen ihmisiä varsin monimuotoisesti sekä kotona että kodin ulkopuolella. Edelleen luonnoksessa todetun mukaisesti, väkivallan muodot ovat myös moninaiset. Väkivaltaa kohdistuu kaikilla sektoreilla sekä naisiin että miehiin. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ei tule missään nimessä vähätellä. Ilmiön rinnalla on kuitenkin huomioitava, että tilastojen mukaan Suomessa väkivaltaa kokevista suurin osa on miehiä. Samoin valitettavan monet lapset kokevat esimerkiksi perheväkivaltaa; joko suoraan vanhempiensa taholta tai välillisesti vanhempien välisen väkivallan myötä. Miesten ja lasten jättäminen raportoijan tehtävien

ulkopuolelle aiheuttaisi sen, ettei väkivaltailmiöön edelleenkään pureuduttaisi kokonaisvaltaisesti, josta syystä väkivallan vähentämistavoite jäisi merkittävältä osin edelleen toteutumatta.

Luonnoksen kohdassa 2.1 todetaan Suomen perustuslain säännöksestä ja kansallisesta lainsäädännöstä, että ”ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella”. Luonnoksen sisältö on siten myös tämän perustavaa laatua olevan kansallisen arvon ja samalla lain vastainen, koska, kuten edellä totesimme, miesten ja lasten kokema väkivalta jätetään luonnoksessa raportointitehtävistä kokonaan pois. Lisäksi poisjättämistä ei lainkaan perustella.

Luonnoksessa todetaan, että raportoijan tehtävään tulisi liittää nais erityinen näkökulma. Tämä on lähtökohtaisesti hyvä asia, jotta voidaan paneutua riittävällä tarkkuudella niihin nyky-yhteiskunnasta kumpuaviin ja historiallisrakenteellisiin erityisosa-alueisiin, jotka koskettavat valtavirtaisesti naisia. Näin naisten tarvitsema tuki rakentuu tulokselliselle pohjalle. Samalla perusteella raportoijan tehtävän tulee olla myös mieserityistä, kohdentuen nyky-yhteiskunnasta kumpuaviin ja historiallisrakenteellisiin erityisosa-alueisiin, jotta miehet saavat tarvitsemaansa tukea. Huomioitava on samalla, että myös lasten kokema väkivalta vaatii erityistarkasteluja. Lisäksi raportoijan tehtävään tulisi liittää sukupuolierityisen tarkastelun näkökulma koskien naisten ja miesten käyttämää väkivaltaa.

Onko teillä huomioita koskien naisiin kohdistuvan väkivallan raportoijan tehtäviä?

Luonnokseen kirjattu väkivaltaraportoijan tehtävänkuva on pääosin kattava ja harkitusti painotettuna toimiva. Raportoijan tulisi kuitenkin huomioida Suomessa tapahtuva väkivalta kokonaisuudessaan, mukaan lukien naisiin, miehiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta. Vastaavasti raporttien tulisi kattaa väkivalta samassa laajuudessa. Lisäksi luonnoksen sisältämät raportoijan tehtävät eivät vastaa Istanbulin sopimuksen vaatimuksia. Istanbulin sopimuksessa yhtenä keskeisenä väkivaltaa vähentävänä tekijänä mainitaan työskentely väkivaltaa käyttäneiden kanssa (artikla 16). Tämän osa-alueen raportointia ei luonnoksessa kuitenkaan esitetä osaksi raportoijan toimia.

Yhteiskunnassamme on varsin vahva yhteisarvo sen suhteen, ettei väkivalta ole hyväksyttävää. Yhteisarvosta huolimatta tämän esillä pitäminen on tärkeä raportoijan perustehtävä, jotta väkivaltaa kokeneet varmasti tiedostavat ansaitsevansa kaiken tarvitsemansa tuen ja jotta heidän turvallisuudentunteensa vahvistuisi. Väkivaltapolitiikan päätavoite tulisi kuitenkin olla väkivallan juurtuva väheneminen. Tästä syystä väkivaltaraportoijan tehtävässä tulisi luonnokseen kirjattua seikkaperäisemmin painottaa väkivallan vähentämisen keinoista raportoimista. Se on mahdollista vain, jos ymmärretään, miten väkivalta vaikuttaa ihmiseen ja toisaalta miksi ihminen käyttää väkivaltaa. Pitkäaikaisen suomalaisen ammatillisen väkivaltatyön tulosten perusteella juurtuvin tapa ehkäistä väkivaltaa on auttaa sekä väkivaltaa kokeneita että sitä käyttäneitä selviytymään väkivaltakokemuksesta. Väkivaltaa käyttäneiden naisten ja miesten kanssa tehtävässä työssä on merkillepantavaa, että työskentely vaikuttaa paitsi väkivallattomien vuorovaikutuskeinojen yhä pysyvämpään omaksumiseen, myös heidän lähipiirinsä hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisääntymiseen. Ilman tällaista työskentelyä väkivallan kierre ei katkea, sillä lähes kaikki väkivaltaa käyttäneistä ovat alun perin sitä kokeneita. Useimmiten lapsuudessaan, sekä äitien että isien taholta.

Ovatko esitetyt tiedonsaantioikeudet mielestänne riittäviä?

Esitetyt tiedonsaantioikeudet ovat riittävät.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Raportoijan työn perusteissa on tärkeä tukeutua riittävästi tutkittuun tietoon. Esimerkiksi käytössä ei ole tutkittua tietoa siitä, että psyykkistä väkivaltaa kohdistuisi määrällisesti enemmän naisiin kuin miehiin tai että sitä kohdistuisi juuri naisiin sukupuolen vuoksi.

Raportoijan tehtävänkuva tulisi toteuttaa mahdollisimman laajana. Pitäytyminen lähisuhdeväkivallan näkemisenä vain miesten ja naisten välisenä ongelmana jättää osan väkivallasta raportoinnin ulkopuolelle. Esimerkiksi sen lisäksi, että lapset voivat kokea väkivaltaa vanhempiensa taholta, voi väestön ikääntyminen lisätä omaishoitajiin kohdistuvaa väkivaltaa.

Suomessa väkivaltaa kohdistuu sekä naisiin että miehiin. Myös väkivaltaa käyttävissä on sekä naisia että miehiä. Väkivallan vähentämisen kannalta on irrelevanttia se, kuka milloinkin kokee mitään enemmän tai vähemmän. Olennaisinta on ymmärtää, että avun tulee kohdistua kaikille avun tarvitsijoille. Riippumattomalle, riittävän vaikutusvaltaiselle taholle osoitettu Suomessa tapahtuvan väkivallan raportoijan tehtävä olisi mahdollisuus uudistaa väkivaltapolitiikkaamme ja siten vähentää maassamme koettua väkivaltaa. Onnistuminen edellyttää, että raportointitehtävä kohdentuu väkivaltailmiöön kokonaisvaltaisesti huomioiden kattavasti eri kokijaryhmät ja väkivallan vähentämisen keinot. Olemme mielihyvin käytettävissä näihin asioihin liittyvänä asiantuntijatahona tehtävän perusteita tarkennettaessa.

Helsingissä 1.3.2021

Miessakit ry

Lisätietoja

Tomi Timperi | toiminnanjohtaja | +358 50 588 1687 | tomi.timperi@miessakit.fi